

© Издательство «Вече», 2005

© EuroPress Group, *pentru prezenta versiune*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

VAGNER, BERTIL

100 minuni ale naturii / Bertil Vagner ; trad.: Olga

Zabica ; ed.: Aura Christi & Andrei Potlog. - București :

EuroPress Group, 2009

ISBN 978-973-1727-69-1

I. Zabica, Olga (trad.)

II. Christi, Aura (ed.)

III. Potlog, Andrei (ed.)

502(100)

Printed in Romania

MINUNI ALE NATURII

BERTIL VAGNER

Traducere de OLGA ZABICA

18. Zavaritkaia E. P., Vulcanii, Moscova, 1947.
19. Rezervațiile părții europene ale Republicii Socialiste Federative Sovietice Ruse, Vol. 1-3, Moscova, 1988-1990.
20. Rezervațiile naturale ale Uniunii Sovietice, Moscova, 1969.
21. Ivanov I. M., Șareț D. S., Asia de peste hotare, Moscova, 1949.
22. Isacenko A. G., Șnitnikov A. A., Landșafturile, Moscova, 1989.
23. Klein G., Minunile globului pământesc, Sankt-Petersburg, 1914.
24. Marhinin E. K, Lanțul lui Pluto, Moscova, 1973.
25. Lumea naturii, Moscova, 1997.
26. Mezențev V. A., Această lume misterioasă (natura nevie), Moscova, 1975.
27. Mezențev V. A., Enciclopedia minunilor, Moscova, 1988.
28. Muranov A. P., Cele mai mari râuri din lume, Leningrad, 1968.
29. Muranov A. P., Ochii albaștri ai planetei, Leningrad, 1977.
30. Muranov A. P., În lumea fenomenelor neobișnuite și îngrozitoare ale naturii, Moscova, 1977.
31. Nalivkin D. V., Uraganele, furtunile și tsunami, Leningrad, 1970.
32. Planeta minunilor și a misterelor, Moscova, 1997.
33. Enciclopedia populară a râurilor și lacurilor, I. I Smirnov, Sankt-Petersburg, 1998.
34. Pâsin K. G., Despre monumentele naturii Rusiei, Moscova, 1983.
35. Romanovski V., Francis-Boeuf C., Burkar J. și alții, Marea, Moscova, 1960.
36. Scarlato G., Uimitoarea Planetă Pământ, Moscova, 1997.
37. Scott M., Natura, Moscova, 1998.
38. Uniunea Sovietică. Descriere geografică în 22 de volume. Moscova, 1967-1971.
39. Țări și popoare, Vol. 1-20, Moscova, 1979-1983.
40. Șapoșnikov L. K., Rezervațiile naturale și parcurile naționale ale lumii, Moscova, 1969.

CUPRINS

- Cuvânt-înainte / 5
- Partea I. EUROPA / 7**
- Arhipelagul Spitzbergen / 7
  - Fiordurile scandinave / 15
  - North Cape / 22
  - Insula Islandei / 27
  - Digul Uriașului / 38
  - Valea Glen Mhor / 43
  - Muntele Matterhorn / 49
  - Vulcanul Vezuviu / 55
  - Peștera Postojna / 64
  - Lacurile Plitvice / 70
  - Munții Pirinei / 75
  - Meteora / 81
- Partea a II-a. ASIA / 87**
- Vulcanul Fujiyama / 87
  - Munții de Diamant / 92
  - Deșertul Gobi / 98
  - Munții Guilin / 108
  - Himalaya / 114
  - Vulcanul Krakatau / 124
  - Insulele Lesser Sunda / 130
  - Golful Halong / 138
  - Insula Sri Lanka / 143
  - Insulele Maldive / 152
  - Pamukkale / 157
  - Marea Moartă / 163
- Partea a III-a. RUSIA ȘI STATELE MEMBRE CSI / 169**
- Insula Vranghel / 169
  - Peninsula Kamceatka / 178
  - Insulele Kurile / 189
  - Regiunea Ussuri / 199
  - Platoul Putorana / 206
  - Lacul Baikal / 212
  - Fluviul Enisei / 221

- Krasnoiarsk Stolby / 230
Lacul Teletskoe / 236
Peștera Kungur / 243
Khibiny / 251
Cascada Kivaci / 257
Lacul Ladoga / 263
Lacul Seliger / 269
Meshchera / 277
Zhiguli / 283
Delta Volgăi / 292
Poiana Dombai / 300
Pădurea Bialowieza / 306
Karadag / 314
Lacul Issyk Kul / 321
Munții Kokshetau / 330
Lacul Iskanderkul / 337
Râul Amudaria / 343
Lacul Sarez / 352
Badhâz / 359
Lacul Sevan / 366
Peștera Anakopia / 372
- Partea a IV-a. AFRICA / 379**
Fluviul Nil / 379
Deșertul Sahara / 386
Lacul Ciad / 394
Cascada Victoria / 401
Coasta Scheletelor / 407
Râul Okavango / 415
Muntele Kilimanjaro / 420
Craterul Ngorongoro / 425
Cascada Augrabies / 430
Insula Madagascar / 434
Munții Ruwenzori / 441
Insulele Canare / 447
- Partea a V-a. AMERICA / 457**
Valea Celor Zece Mii De Fumuri / 457
Cascada Niagara / 463
Yellowstone / 473

- Turnul Diavolului / 481
Monument Valley / 485
Marele Canion / 492
Pustiul Nisipurilor Albe / 499
Peșterile Carlsbad / 504
Vulcanul Popocatepetl / 509
Peninsula Yucatan / 514
Insula Martinica / 520
Cascada Angel / 527
Fluviul Amazon / 534
Arhipelagul Galapagos / 544
Lacul Titicaca / 551
Iguazu / 557
Patagonia / 563
- Partea a VI-a. AUSTRALIA, OCEANIA ȘI ANTARCTIDA / 571**
Ayers Rock / 571
Fluviul Murray / 577
Insula Tasmania / 584
Valea Rotorua / 590
Fiordland / 598
Insulele Hawaii și Maui / 607
Ghețarul de șelf Ross / 621
Oaza Bunger / 628
Insula Deception / 632
- Partea a VII-a. OCEANUL ȘI ATMOSFERA / 637**
Aisbergurile / 637
Blue Holes – Gaura Albastră / 646
Marea Barieră de Corali / 651
Gulf-Stream – Curentul Golfului / 657
Maelstrom / 665
Marea Sargaselor / 672
El Niño și curentul Humboldt / 677
Aurorele polare / 683
Tornadoele / 690
Tsunami / 701
- Bibliografie / 707**

Respect pentru oamenii și cărți.

acelei părți a Universului, acea minunată planetă albastră pe care am avut norocul să ne naștem și să locuim.

Dacă această carte vă va determina să renunțați la grijile cotidiene și să purcedeți la drum pentru a vedea cu proprii ochi renumitele creste ale munților și vulcanii, legendarele râuri și cascadele, tănuitele peșteri și desigurile subacvatice de corali sau ghețarii sclipitori în lumina soarelui și insulele polare – atunci autorul și-a atins scopul: pe această lume sunt din ce în ce mai mulți oameni care nu rămân indiferenți privind ținuturile terestre și adâncurile oceanice, care prețuiesc planeta noastră uimitoare și superbă, gingașă și fină, măreață și fioroasă, planetă care întotdeauna ne uimește cu noi minuni.

PARTEA I EUROPA

ARHIPELAGUL SPITZBERGEN (Norvegia)

Acest arhipelag muntos, pierdut în întinderile înghețate ale Arcticii, este numit deseori „Creștetul Europei”. Unele din insulele sale se găsesc după paralela de 80 de grade latitudine nordică. Mai aproape de Polul Nord sunt situate doar nordul Groenlandei și insula canadiană Ellesmere.

În ceața matinală, marinarilor care se apropie din partea sudică către arhipelag li se pare că din vâlul de ceață se întrezăresc contururile turnurilor castelelor medievale. Acestea sunt vârfulurile muntoase ale Spitzbergen-ului, care se nuanțează prin voalul gri, atingând o înălțime de 1700 metri.

Dar iată, corabia se apropie, ceața se împrăștie și în fața ochilor se deschide o ciudată panoramă a malurilor negre sculptate în stâncă, încoronate cu ghețari albi. În unele locuri limbile de gheață coboară direct spre mare, intrerupându-se în treptele de un albastru transparent de gheață. Golfurile înguste și sinuoase sunt creionate în liniile spumate ale cascadelelor. Iar în adâncul celui mai mare golf – Isfjord – luminează binevoitor cubulețele roșii, verzi și albastre ale caselor capitalei Spitzbergen-ului – orașelul Longyearbyen².

Structura arhipelagului cuprinde mai mult de o mie de insule. Este adevărat că aproape toate insulele sunt mici și doar cinci dintre ele merită a fi caracterizate prin atributul „mari”.

² Cea mai mare așezare din insulele Svalbard, situate în Oceanul Arctic și aparținând Norvegiei.

Respect pentru oameni și cărți

Poza 1. Isfjord

Acestea sunt Spitzbergenul de Vest, Nordaustlandet-ul³, insula Edge, insula lui Barentsz și insula prințului Karl. Ca și suprafață, Spitzbergen-ul este mai mare decât Elveția și ar putea să plaseze două Belgii pe insulele sale.

De demult, arhipelagul a avut mai multe denumiri. Olandezii îl numeau Spitsbergen, rușii – Grumant, norvegienii – Svalbard. Iar jurnaliștii de astăzi numesc des aceste meleaguri „Insulele de ceață”. Într-adevăr, Spitzbergenul este unul dintre cele mai încețoșate locuri de pe pământ. Chiar și vestita Coastă a Scheleților⁴ – deșertul Namib și Marea Bering, renumită prin ploile și cețurile sale, nu pot fi comparate cu el din acest punct de vedere. Mai mult de 90 de zile pe an (1/4 de an) insulele sunt acoperite de ceață. Iar în perioada iunie-octombrie, lunar, de la 12 la 20 de zile persistă cețurile.

Cețurile pe Spitzbergen sunt atât de dense, că deja la o distanță de cinci pași nu se mai vede nimic. Se reduc sunetele, se deformează contururile obiectelor, astfel încât este imposibil de a recunoaște chiar și o regiune cunoscută. Toate construcțiile și pietrele mari sunt acoperite de peria pufoasă a promoroacei.

³ Insulă situată în partea de nord-est a arhipelagului.

⁴ Coasta Namibiei, situată în partea de sud a deșertului Namib.

Primăvara, în timpul ceței, aici se poate observa un neobișnuit fenomen optic, care este denumit de savanți „Gloria”. Soarele polar, coborât aproape de orizont, proiectează pe voalul ceței și norii joși umbre lungi ale obiectelor, încercuite de un contur irizat. Renumitul cercetător polar Amundsen⁵, al cărui avion a fost nevoit să aterizeze pe ghețarii din partea de nord a Spitzbergenului, descrie „Gloria” astfel:

„Lângă noi, într-o parte, în ceață, am văzut reflectarea completă a mașinii noastre, înconjurată de o aureolă de toate culorile curcubeului. Priveliștea era uimitoare, frumoasă și specifică”.

De la bordul motonavei, care pleacă spre Spitzbergen, încă din depărtare se pot observa vârfurile munților straniu zimțate și ascuțite, datorită cărora i s-a dat această denumire (Spitzbergen – din olandeză, „Munți ascuțiți”). Această denumire a fost dată arhipelagului de către navigatorul olandez Willem Barentsz⁶, care l-a descoperit în 1596. Deși, în numele dreptății, merită a fi adăugat că pomorii⁷ ruși călătoreau pe vasele sale cu două secole înaintea olandezilor spre Grumant-ul (așa numeau ei arhipelagul) rece.

Într-o zi, patru vânători, care au debarcat pentru a vâna, spre dimineață nu și-au mai găsit vasul, care era zdrobit de ghețari. Robinsonii ruși au locuit în Spitzbergen șase ani, până să fie salvați întâmplător de o altă navă rusă care a făcut escală în aceste insule.

După Barentsz, pe arhipelag au fost mai mulți navigatori și savanți renumiți. Gudzon și Ciceagov⁸, Nordensheld⁹ și Nansen¹⁰, Amundsen și Rusanov¹¹ au descoperit pe aici noi

⁵ Roald Amundsen (1872-1928) – cercetător și explorator polar norvegian, a făcut pentru prima dată înconjurul Americii de Nord.

⁶ Willem Barentsz (1550-1597) – savant și navigator olandez.

⁷ Cuvânt provenit din rusă, însemnând „locuitorii de la mare”, în special cei din zona Mării Albe.

⁸ Ciceagov Pavel Vasilievici (1765-1849) – amiral, fiul lui Ciceagov Vasiliu Iakovlevici.

⁹ Nils Adolf Erik Nordensheld (1832-1901) – cercetător și navigator suedez, este considerat cuceritorul Trecătorii de Nord-Est.

¹⁰ Fridtjof Nansen (1861-1930) – cercetător și filantrop norvegian.

¹¹ Vladimir Rusanov (1875-1913) – cercetător și explorator rus.

trasee. Dar cea mai mare contribuție, fără nicio îndoială, a fost adusă de către curajoșii pomori, care au cucerit, timp de cinci secole, severele insule. Chiar și în zilele noastre pe harta arhipelagului se pot găsi Insulele Rusești și Golful Rusc, muntele amiralului Makarov și promontoriul¹² lui Ermak, valea lui Rusanov și golful Solovetkaia.

Unicitatea naturii Spitzbergenului constă în faptul că de țărmul de vest se apropie unul dintre ramurile curentului cald nord-atlantic – continuarea Gulf-Streamului. Apele încălzite pătrund prin intermediul fiordurilor¹³, departe, în adâncul insulelor și la rândul lor le încălzesc. În februarie temperatura nu depășește 15 grade, iar temperatura medie anuală pe insule – 6 grade Celsius. (Toate acestea fiind la 80 grade latitudine!)

De aceea, vara, țărmul insulelor este acoperit de covorul verde al tundrei, împestrițat cu flori de culori intense. Saxifragii¹⁴ purpurii, macii galbeni polari¹⁵, florile albastre de nu-mă-uita¹⁶, garofițele violete bucură privirea locuitorilor Longyearbyenului și ai altor sate din Spitzbergen: Barentsburg, Pyramiden, Ny-Alesund, Longyearbyen, Sveagruba, în zilele lungi polare. În acest timp, pantele câmpiilor înzăpezite se colorează în roz în anumite locuri din cauza apariției unor alge microscopice.

Văile întinse, ce urcă în munții înalți, sunt acoperite de ghețari. Râurile lor, de un alb murdar, se mișcă lent (de obicei cu o viteză de un metru în 24 ore, nu mai mult) spre mare. În locul unde ghețarii cad în fiorduri, gheața alunecă în apă și se desprinde. Astfel se formează aisbergurile. În unele văi, acolo unde ghețarii se termină, neajungând până la maluri,

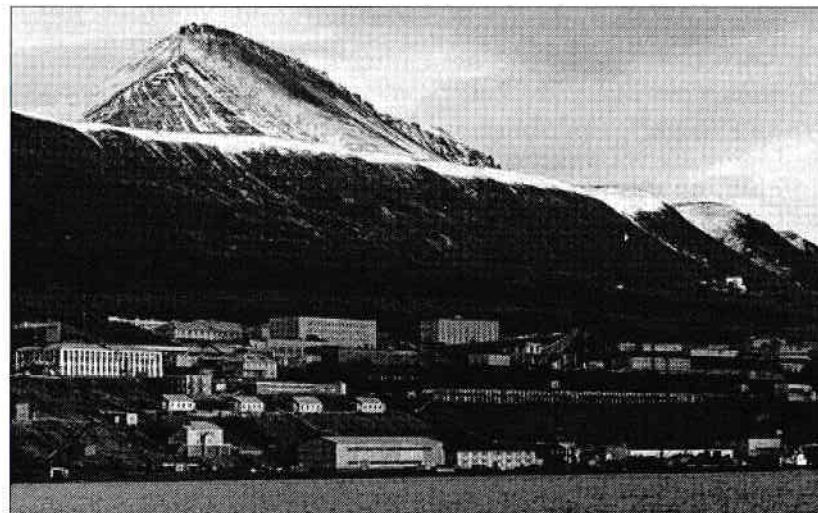
¹² Fâșie de pământ înaltă și stâncoasă care înaintează în mare.

¹³ Golf maritim îngust, sinuos și intrat adânc în uscat, cu maluri abrupte și înalte.

¹⁴ Plantă erbacee care crește printre stânci.

¹⁵ Plantă din familia papaveraceelor, cu flori galbene și cu semințe mărunte, uleioase, închise într-o capsulă (Papaver).

¹⁶ Plantă erbacee cu flori mici, albastre, roșii sau albe, care crește prin locuri umede și umbroase, la margini de păduri și prin fânețe.

Poza 2. Munții din regiunea Barentsburgului

se formează râuri mici, dar tumultuoase, cel mai lung având 48 kilometri. Iarna ele îngheață complet, până la fund.

Vârfurile muntoase ale insulelor, netede datorită ghețarilor, capătă diverse forme fantastice. Astfel, muntele Skansen amintește de o veche cetate, muntele Tempel seamănă cu un vechi templu hindus, iar muntele Piramida are forma unei stive de baloturi de fân, gigantice și aranjate ordonat. Cel mai renumit munte – Tre Kruner – are trei vârfuri. Denumirile lor sunt: Svea, Nora și Dana și semnifică frăția celor trei țări scandinave – Suedia, Norvegia și Danemarca. Contururile secționare piramidale ale celor trei vârfuri sunt nuanțate cu liniile clare orizontale de calcar galben și gresie¹⁷ roșie. Legendele străvechi scandinave prezentau Spitzbergen-ul ca fiind o țară obscură, a frigului, întunericului, zăpezii și a înghețului. Vikingii¹⁸ considerau

¹⁷ Rocă sedimentară foarte dură, formată prin cimentarea nisipurilor cu diverse materiale.

¹⁸ Nume dat războinicilor, navigatorilor și negustorilor scandinavi care au întreprins, între secolele VII și X, numeroase expediții în Europa și în America de Nord.

Respect pentru oameni și cărți

că acesta este cel mai puțin primitiv meleag de pe pământ. Dar este nedrept. În comparație cu celelalte insule arctice, de exemplu, Ellesmere sau Severnaya Zemlya¹⁹ și Țara lui Franz Joseph²⁰, Spitzbergen-ul este ca o adevărată oază în pustiul polar de gheață. El este locuit de 3000 de oameni, majoritatea fiind savanți și cercetători ai Nordului și, cât de straniu ar părea, mineri. Zăcămintele de cărbune s-au format aici cu sute de milioane de ani în urmă, când Spitzbergen-ul constituia un tot întreg cu Europa, iar clima era cu mult mai caldă decât în prezent. Acum minerii ruși, prin înțelegere cu norvegienii, se ocupă cu extracția cărbunelui. Dar viața se întâlnește nu numai în așezările omenești.

Aici pot fi întâlniți cerbi polari, vulpi polare, rozătoare agere – lemingi²¹ și potârniche albe. Deasupra văilor se rotește silențios huhurezul polar, iar vara aici sosesc mii de păsări migratoare: rațe, găște și lebede.

Cel mare zgomot și plesăit se aude dinspre țărm. Odată cu curentul cald pe insule pătrund bancurile de cod și hering, de halibut și eglefin²², iar după ele sosesc focile: foca de Groenlanda și Erignathus barbatus. Pe plajele de prundiș, sub stânci, își formează coloniile morsele colțate, iar în largul mării deseori pot fi observate balenele. Cele din urmă nu sunt deloc puține, chiar și în ziua de astăzi în apele Spitzbergen-ului, deși flotilele baleniere au vânat pe aici încă din timpurile lui Barentsz și Gudzon. Cele mai multe sunt belugile²³ și orcile²⁴, dar se poate întâlni și renumitul narval²⁵. Capul acestui delfin se termină cu o excrescență as-

¹⁹ Arhipelag rus situat în oceanul Arctic între Marea Kara și Marea Laptev.

²⁰ Arhipelag situat în nordul Rusiei în Oceanul Arctic.

²¹ Nume dat mai multor genuri de mamifere rozătoare asemănătoare cu hârciogul, cu coada scurtă și cu blana deasă, brună-roșcată, care trăiesc în regiunile nordice.

²² Pește marin din fam. gadidae, de 50-90 cm lungime, foarte apreciat ca pește de consum.

²³ Nume rusesc pentru morun (*Huso huso*).

²⁴ Delfin foarte mare, feroce, care atacă îndeosebi focile.

²⁵ Mamifer cetaceu asemănător cu delfinul, lung de 5-6 m, care trăiește în mările înghețate din nord.

cuțită de doi metri, asemănătoare cu un corn. Se spune că Ivan cel Groaznic²⁶ avea un toiag dintr-un corn frumos de narval (care i-a fost adus, probabil, de către pomorii ruși de pe Svalbard).

De asemenea, pe insule vine și principalul vânător de foci – ursul polar. Cel mai mare răpitor din bazinele polare este ocrotit prin lege și nu are frică deloc de om. Câteodată întâlnirea cu el se sfârșește trist pentru cercetătorii polari, mai ales pe insulele îndepărtate. Și se mai întâmplă, ca în Barentsburg sau în Longyearbyen, să vină mesaje disperate de la cercetătorii care lucrează undeva pe insulele prințului Carl, cum ar fi: „Trimiteti urgent un elicopter pentru evacuare. Suntem înconjurați de urși flămânzi. Nu riscăm să ieșim din casă”.

S-a adaptat condițiilor de pe arhipelag și boul moscat, adus aici prin 1920 din Groenlanda. Aceste turme de paricopitate²⁷ puternice și bondoace, acoperite cu o blană densă și lungă, până la pământ, au crescut simțitor în ultimii ani, datorită faptului că pe Spitzbergen nu se întâlnesc principali dușmani ai lor – lupii. În timpul iernilor aspre, femelele își ascund puii sub burtă, unde, în pologul de lână, este cald și bine în timpul oricărui viscol. În prezent pe Spitzbergen locuiesc mai mult de o sută de boi moscați, deși la început erau doar 17.

Bijuteria Spitzbergenului o reprezintă coloniile sale de păsări. Pe pragurile micuțe ale stâncilor abrupte, care se întrec în mare, fac larmă și se agită zeci de mii de pescăruși-cu-trei-degete, papagali de mare, specii de *Cephus grylle*, fulmari, *Fratercula* și cormorani. Iar deasupra stâncilor planează păsări răpitoare, pescărușii de ghețuri, căutându-și pradă.

În mare este destul pește și pentru foci, și pentru pescăruși, mai ales că în coasta de vest, chiar și iarna, sub influența curentului cald, granițele ghețurilor plutitoare formează

²⁶ Ivan al IV-lea cel Groaznic (1530 - 1584) a fost primul cneaz moscovit care s-a intitulat „țar”.

²⁷ Ordin de mamifere erbivore și omnivore care calcă pe degete perechi copitate.

Respectat o sinuozitate adâncă, un fel de golf cu maluri de gheață, îndreptat spre nord. Mai demult el era numit Golful Balenarilor, deoarece aici se afla centrul vânătorii de balene. În unele ierni, pe coasta de vest nu este deloc gheață, iar Isfjord-ul este acoperit de învelișul glacial doar 1-1,5 luni. Dar Nordul e Nord și, începând cu octombrie până în februarie, pe Spitzbergen stăpânește noaptea polară. Cu toate acestea, arhipelagul nu devine atunci „țara întunericului veșnic”. Pe vreme senină, el este luminat de lună. Așa cum scria renumitul cercetător polar Fridtjof Nansen, „în locul soarelui rămâne o uimitoare strălucire a lunii: ea zi și noapte se rotește pe bolta cerului...”. Lumina lunii se reflectă printr-o miriadă de cristale de zăpadă și gheață și permite nu numai să te miști fără lanternă, dar să și distingi munții în depărtare. În special, e luminos în timpul lunii pline.

Iar în decembrie-ianuarie, în timpul gerului, pe cer strălucesc aurorele polare. Pe fondul cerului în flăcări apar ornamente luminoase din cele mai fantastice, care își schimbă continuu forma și culoarea. Poți să stai ore întregi, pe gerul cumplit, uitând să-ți pui căciula, nefiind în stare să-ți iei privirea de la jocul uimitor de culori pe cerul rece. Este imposibil de a descrie prin cuvinte această priveliște grandioasă. Ce păcat că pe insulă nu sunt turiști în această perioadă! Doar datorită posibilității de a admira strălucirile cerești merită a veni iarna în Spitzbergen.

Nu o dată am avut ocazia să discut cu oameni care au vizitat acest arhipelag îndepărtat. Și nici unul dintre ei nu a putut să uite frumusețea lui severă: albul imaculat al vârfurilor de munte și netezimea albastră a fiordurilor, zvonul asurzitor al coloniilor de păsări și farmecul timid al florilor de tundră, pereții verzi-transparenti ai prăpastiilor de gheață de lângă coastă și culorile aurorei polare...

Atunci când oamenii care au rămas să ierneze, întorcându-se pe plaiul natal, aruncă în apă, prin tradiție, de la bordul motonavei cizmele vechi este semn că se vor întoarce cândva pe acest meleag rece, dar minunat.

FIORDURILE SCANDINAVE (Norvegia)

Motonava cotește în deschizătura de 200 de metri a golfului și deodată călătorul este învăluit de o liniște răsunătoare, dar aproape triumfală. În spate rămâne zgomotul valurilor Mării Norvegiei veșnic agitate, iar nava, care plutește prin seninătatea fantomică a nopții albe polare pe apa adormită, este înconjurată doar de pereți abrupti, kilometrici ai malurilor și luciul liniștit al golfului. Doar strigătul pescărușilor și zgomotul cascadelor care scapă din stâncile neguroase, ce apare rareori, tulbură marea liniște.

Omul, care plutește oră după oră pe un astfel de „râu de mare”, între bastioanele cenușii ale stâncilor, care ici-colo se rânduiesc cu văi înguste și verzi, este cuprins de senzația neverosimilității, a unei irealități de poveste. Și, involuntar, te gândești că puterile naturii au reușit să creeze pe coasta Norvegiei un astfel de colțișor uimitor – ținutul ghețarilor și al cascadelor, insulițelor de granit, al golfurilor și strâmtorilor, care nu are egali, în ceea ce privește frumusețea și măreția, nicăieri în lume. Partea de vest a celei mai mari Peninsule Scandinave din Europa este ocupată de munții Scandinavi, severi și stâncoși, care se întind pe o suprafață de aproape 1700 de kilometri de la strâmtoarea Skagerrak²⁸ până la capătul nordic al acestei părți ale lumii – North Cape²⁹. Despre pantele abrupte și inaccesibilitatea sa vorbește și faptul că o suprafață de 200 de kilometri

²⁸ Strâmtoare aflată în sudul Norvegiei, care desparte țara de Danemarca și Marea Nordului.

²⁹ Cel mai nordic punct al Europei.

Poza 3. Sognefjord

de căi ferate Oslo – Bergen³⁰ cuprinde 178 de tunele. Iată ce înseamnă munții Scandinaviei! Înălțându-se la 1500-2400 de metri, deasupra apelor Mării Norvegiei, ei sunt formați dintr-o mulțime de platouri³¹ și lanțuri muntoase, separate de golfuri înguste, adânci și sinuoase – fiorduri.

Pe hartă, liniile lor albastre șerpuitoare par a fi sute de limbi ale mării, care netezesc în același timp malurile Norvegiei. Fiordurile s-au format încă din timpuri străvechi, când întreaga Scandinavie era ocupată de un imens ghețar. Marginile sale erau ascuțite și adâncite de către văile râurilor, coborând direct în mare și trimițând în larg flotilele albe ale aisbergurilor. Mai târziu, când ghețarul a început să cedeze, iar nivelul mării a început să crească, apele maritime au umplut văgăunile, formate de ghețari, formând una din-

³⁰ Oraș în regiunea Hordaland, vestul Norvegiei.

³¹ Întindere de teren aproape plată, situată la o anumită altitudine, care domină împrejurimile.

tre cele mai frumoase coaste din lume – regiunea Fiordurilor de Nord.

Astfel de golfuri există și în alte regiuni ale lumii – în Noua Zeelandă și Groenlanda, în sudul Chile, pe Spitzbergen și pe Novaya Zemlya. Lacurile de munte de pe platoul Putoran din Siberia, situat nu departe de orașul Norilsk, seamănă la aspect cu fiordurile. Dar fiordurile norvegiene cu malurile sale aproape verticale, ce se înalță la 600-900 de metri și care coboară în prăpastii sub de formă de curgere de ghețari și căciuli verzi de brădet pe vârfulurile plate ale munților, încântă călătorul prin frumusețea sa severă.

Cel mai lung și adânc dintre ele – Sognefjord – se izbește de mal la 220 de kilometri, având o lățime de doar 3-6 kilometri. Acest adevărat „râu de mare” uimește prin adâncimea sa, care atinge 1 244 metri! În adâncurile peninsulei, Sognefjord se desparte în mai multe ramuri, dintre care una, cea mai nordică, începe la poalele podișului neînsuflețit și pietros Justeldabre. Ghețarul ce-l acoperă, fiind cel mai mare din Europa, are o suprafață de aproape 900 kilometri pătrați. Grosimea ghețarului în centru depășește 300 de metri, iar la margini limbile lungi de gheață coboară în prăpastii și dau naștere multor izvoare și râulețe.

În mijlocul ghețarului se află unicul lac de acest tip, lacul Doohan, care umple o adâncitură între malurile de gheață. Pe netezimea lui albastră se plimbă motonavele turistice, care se țin la distanță, mai departe de aglomerările de gheață aflate pe malurile lacului. Câteodată, bucăți mari de gheață se rup și alunecă pe pantă, în jos, tulburând liniștea lacului cu zgomotul și plescăitul lor, răspândind prin împrejurimi vuietul și tunetul ecoului.

Turiștii, aflați pe puntea corabiei, admiră ore în șir priveliștea impunătoare a malurilor stâncoase abrupte, de la înălțimea cărora, direct în mare, se desprind jeturile de spumă ale cascadelor. Aici sunt concentrate cele mai înalte cascade din Europa, care se deosebesc prin intensitatea sa și desenul fantastic al jeturilor, renumitele cascade ale Alpilor și munți-